

Yolsuzluğun Vergi Gelirleri Üzerindeki Etkisi¹

Doç.Dr.Eda Özen²

Yunus Süneci³

²Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İİBF, İktisat, eda.ozen@bilecik.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0818-1040

³Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İktisat Tezli Yüksek Lisans,
yunusssunnn@gmail.com

Özet: Yolsuzluğun vergi gelirleri ile ilişkili olduğunu literatürde yapılan birçok çalışmaya dayanarak söyleyebiliriz. Bu çalışmada yolsuzluğun vergi gelirleri üzerinde nasıl etki ettiğini görmek için GMM metodu ile 2000 ve 2020 yılları arasında bir analiz yapılmıştır. Yapılan bu analiz de OECD ülkelerine ait veriler kullanılmıştır. Vergi gelirleri ile yolsuzluk üzerinde beklenildiği gibi ters yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki mevcuttur. Yolsuzluğun azaltılarak vergi gelirlerinin artması böylece ekonomiye katkı sağlanması beklenmektedir. Bu şekilde ekonomide önemli bir hacme sahip olan vergi gelirlerinden tam anlamıyla katkı sağlaması planlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yolsuzluk, Vergi Gelirleri, GMM

Abstract: We can say, based on many studies in the literature, that corruption is related to tax revenues. In this study, an analysis was made between 2000 and 2020 with the GMM method to see how corruption affects tax revenues. In this analysis, data from OECD countries were used. As expected, there is a negative and statistically significant relationship between tax revenues and corruption. It is expected that corruption will be reduced and tax revenues will increase, thus contributing to the economy. In this way, it should be planned to make a full contribution from tax revenues, which have a significant volume in the economy.

Key Words: Corruption, Tax Revenues, GMM

1. GİRİŞ

Küreselleşen dünya uluslararası bir sorun olarak kabul gören yolsuzluk kavramı son yıllarda daha da önem kazanmış ve pek çok çalışmaya konu edinilmiştir. 21. yüz yılda Uluslararası örgütlerin mücadele kapsamına aldığı yolsuzluğun tarihi bilinen sosyal yaşam kadar eskidir. M.Ö 4000 yılında Sümer tabletlerinde karşılaştığımızı çıkmaktadır. Yolsuzluğun bir türü olan rüşveti konu edilen tabletler bulunmuştur. Günümüzden iki bin yıl önce yolsuzluğu konu edinen kitaplar yazılmıştır. Hint Kralının veziri Kathilya'nın yazdığı Arhastra adı verilen eser yolsuzluğu konu edinmiştir (Erkal, Akıncı ve Yılmaz 2014).

Yolsuzluk kavramı az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler ait bir kavram olarak görülmüş ve az gelişmiş ülkelerin yararına pozitif bir etkisi olduğuna dahil yağlama hipotezi olarak bilinen yaklaşım gelişmiştir. Fakat son yıllarda yapılan çalışmalar yolsuzluk kavramının ekonomik ve sosyal yaşamı olumsuz etkilediği kayıt dışı ekonomiye yol açtığı, gelir adaletsizliği yarattığı ve kaynak israfına yol açtığı literatürdeki çalışmalarda göz önüne koyulmuştur. Özellikle son çeyrekte yüz yılda yapılan çalışmalarda küreselleşen dünyada farklı düzeyde etkileri olsa da gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerin ortak sorunu olduğu kabul görmüş olup 1995 Financial Times tarafın yolsuzluk yılı olarak tanınmıştır.

Pek çok tanımlamaya sahip olan yolsuzluk kavramı genel kabul gören en dar kapsamlı tanımı Word Bank tarafından yapılan Yolsuzluk, kamu görevlilerinin kendilerine verilmiş olan yetkileri özel çıkarlarını arttırmak amacıyla görev alanları dışında ve hukuka aykırı olarak kullanmaları olarak tanımlanmıştır (Word Bank 1997:8). Sosyal ve iktisadi bir sorun olan yolsuzluk gelir adaletsiz yaratması ve devletin gelir gider dengesinde oluşturduğu sorunlar ile başlı başına bir ahlaki tehlike olduğu gözlenmektedir. Buna rağmen yolsuzluk tam olarak genel kabul gören geniş bir tanıma sahip değildir.

Gökten yolsuzluk olgusu temelde iki ye ayırarak bir tanımlama gitmiştir. Bunları küçük ve büyük yolsuzluk olarak tanımlamıştır. Küçük yolsuzluk ölçek ve miktar bakımından daha küçük olup daha sıklıkla karşılaşılmaktadır. Ücretlerini yetersiz olan ve yeterli görmeyen çalışanlar tarafından hayatlarını daha iyi idame etmek için yapıldığı çalışmada vurgulanmıştır. Büyük yolsuzluk ise üst kademelerde yer alan kamu görevlilerin ihalelerde ve önemli iktisadi kararlarda belirli cenahı veya kişi adına çıkar gözetmeleri bunun karşısında çeşitli hediyeler almaları olarak tanımlamıştır. (Gökten 2009:21)

¹ Bu çalışma Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde İktisat Anabilim Dalında Doç.Dr. Eda Özen danışmanlığında, Tezli Yüksek lisans yapan Yunus Süneci tarafından çalışılan "Yolsuzluğun Vergi Gelirleri Üzerindeki Etkisi" adlı tezden türetilmiştir.

Yolsuzluk sadece kamu kesimi tarafından değil iki taraf üzerinden de ele alınarak tanımlama gidilmelidir. Buradan hareketle kamu dışında kalan bireylerin mevcut yasalar dan ve politikalarından yararlanarak kendi çıkarları doğrultusunda haksız yarar sağlamaları. Kamu kesimin de çalışan bireylerin ise dost, akraba ve çıkarlarını gözeterek ellerinde bulunan yetkileri kendi çıkarlarına kullanmaları olarak tanımlamıştır. (Aktan 1994:26)

Bir diğer tanımlama da ise yolsuzluğun gelecekte elde edilecek kazanımlar için yapı bileceğine değinilmiştir. En dar kapsamı ile yolsuzluk kamu gücünü özel çıkarlar için kullanılması olarak tanımlanmaktadır. Burada vurgulanan özel çıkarlar kavramı içerisinde para ve değerli mal elde edilmesinin yanında güç ve statü gibi çıkarlarda barındıra bilmektedir. Hatta bu çıkarlar üzerine gelecekte elde etmek amacı da barındıra bilir. Daha geniş kapsamda gelecekteki kazanç statü elde etmek beklentisi içerisinde oluna bilir.

Yolsuzluk tanımlamalarda farklı kapsamlarda ele alınsa da tüm tanımlar bulunduğu ortak payda yolsuzluğun elinde bulunan yetkileri haksız yarar sağlamak amacı ile kötüye kullanılması olmuştur.

2.YOLSUZLUK VE VERGİ GELİRLERİ

Devletlerin en temel gelir kaynakların başında vergi gelirleri gelmektedir. Devleti bu gelirinden mahrum eden olguların başında yolsuzluklar çekmektedir. Birçok alanda rastladığımız yolsuzluk temelde kamu kesiminin kendi içerisinde ya da kamu kesimi ile özel sektör arasında ki ilişkide ortaya çıkmaktadır. Kamu kesiminin yolsuzlukla karşılaştığı noktalar ise üretim süreci kamusal mal ve hizmet alımları, kamu ihaleleri ihracat ve teşvik düzenlemeleri ile vergi denetimleri başta gösterilmektedir. Yolsuzluğun en çok etkisi altına aldığı alan ise vergi tarh, tahakkuk ve tahsil süreci gelmektedir. Bu süreçteki yolsuzluklar kamu gelirinde kayıplara yol açmaktadır (Bağdıgen , Dökmen 2006:25).

Kamunu vergiyi alma yöntemleri dolaylı ve dolaysız olarak temelde iki türde incelenile bilmektedir. Dolaylı vergiler yansıtılmaları kolay olarak nitelendirile bilir. Mal ve hizmetlerin satın alınması sırasında peşin olarak alınan dolaylı vergiler vergi kaybına yani yolsuzluğa daha az zemin oluşturmaktadır. Vergi tarh bilinen tahakkuku zamanı ve tahsilatı alım ile gerçekleşmesinden dolayı vergi idaresi ile birebir karşı karşıya gelinmemesi yolsuzluk olanağını daraltmaktadır. Fakat mal ve hizmeti arz eden ile mal ve hizmeti talep eden arasında daha fazla kar elde etmek daha ucuza ulaşmak amacı güderek kayıt dışı tutulmak sureti ile yolsuzluk karşılaşılmaktadır. Bu tip yolsuzluklar sık fakat daha az maliyetle sonuçlanmaktadır. Dolaysız vergi tarh tahakkuku ve tahsilat sürecinin vergi idaresi ile doğrudan karşı karşıya gelerek ve beyana dayanması çıkar amaçlı işlemlere kayırmalara yol açmaktadır. Bu tip yolsuzluklar da az görülse de maliyet bakımın dan çok daha fazladır. Nasıl olursa olsun vergi kayıpları sosyal ve ekonomik yapıyı derinden etkilemektedir.

Kamunun bu gelirindeki kayıplar devletin gelir gider dengesini bozmakta devletin ekonomik faaliyetleri sekteye uğratmaktadır. Tanzi ve Davoodi yaptığı çalışmada bu durumu açıklamaktadır. Yolsuzluk nedeni ile yatırımlardan istenilen verimin alınmadığını ve durumun getirisi olarak büyüme oranının düştüğün sonucuna varmıştır. Yolsuzluğun söz konusu olduğu kamu harcamalarında ki artışların büyüme hızını düşürdüğünü görülmüştür. Bu durumun hakim olması ile mevcut olan alt yapının da kalitesinin düşmesi büyümeye negatif etki göstermektedir. Yolsuzluk bunlarla birlikte özel sektör ve kamu maliyetlerinde artışa sebep olmaktadır. Ekonomik döngüyü bozan yolsuzluk ekonomik büyümenin kaynağı yatırımlar için gerekli olan kaynağın temelini oluşturan vergi gelirlerinde kayba yol açmakta ve büyüme hızında azalmaya sebep olmaktadır (Tanzi ve Davood 1997:7-9). Görüldüğü üzere yolsuzluk kamunun ve özel sektörün verimliliğini derinden etkilemektedir. Özellikle kamu üzerinde iktisadi kararların etkisini azaltmaktadır.

3.LİTERATÜR TARAMASI

Yolsuzluğun sosyal yaşam ve ekonomi üzerine etkilerini konu alan literatürde birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar da görülmektedir ki devlet başta olmak üzere özel sektörde bile varlığını hissettirmektedir. Literatür yapılan çalışmalarda yolsuzluğun özellikle devletin gelir gider dengesini bozduğu, en büyük gelir kaynağı olan vergi gelirlerin de önemli kayıplara yol açtığı tespit edilmiştir.

DÖKMEN yaptığı çalışmada çeşitli vergi türlerinin yolsuzluk ile olan ilişkisini incelemiş vergi türlerinden hangilerinin yolsuzluğa daha fazla zemin oluşturduğunu tespit etmeye çalışmıştır.25 OECD ülkesi üzerine yaptığı analizde 1984-2007 yılları arası verileri ele alarak sistem GMM yöntemi ile analiz edilmiştir. Temel olarak yolsuzluğun vergi gelirleri üzerinde kayba yol açtığı sonucuna ulaşmıştır. Dolaysız vergilerin mükellefin beyanı esas olduğundan ve vergi tahsil darları ile yüz yüze getirmesi ile yolsuzluğa dolaylı vergilere göre daha

fazla zemin hazırladı tespitinde bulunmaktadır. Analiz sonucunda yolsuzluğun vergi gelirleri üzerinde negatif yönde istatistiksel bir ilişki tespit edilmiştir. (Dökmen 2012:41-51)

Yapılan çalışmada vergi politikaları arasında önemli bir yere sahip olan kurumlar vergisi ve yolsuzluk arasında da ki ilişki ele alınmıştır. Yolsuzluğun kurumlar vergisi üzerine olan etkisinin incelendiği çalışmada da GMM analiz yöntemi ile 16 OECD ülkesinin 1996-2010 verileri kullanılarak analiz edilmiştir. Yolsuzluğun oranında ki bir azalmanın kurumlar vergisi gelirlerinde artışa yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır. (Örücü, Aysu ve Bakırtaş 2012)

BAKIRTAŞ yaptığı çalışmada öncelikle yolsuzluk kavramını açıklayıp nedenlerini ortaya koymuş ve Türkiye üzerine 1996-2010 verilerini kullanarak regresyon analiz yöntemi ile yolsuzluğun vergi gelirleri üzerine olan etkisini analiz etmiştir. Yapılan basit regresyon analizinde elde edilen bulgulara göre yolsuzluğun vergi gelirleri arasında da pozitif güçlü bir ilişki tespit edilmiştir. Bu ilişki yolsuzluğun vergi gelirleri üzerinde ciddi bir azalmaya yol açtığı sonucudur. (Bakırtaş 2012)

Turgut ve Uçan yolsuzluğun vergi oranlarına olan ilişkisini incelediği bu çalışmada alışılmışın dışında yardımcı değişken olan kişi olan geliri bağımsız değişken olarak modele dahil etmiştir. Analizi 36 OECD ülkesinin 1998-2017 verilerini kullanarak panel veri analizi uygulamıştır. Ancak değişkenlerin yatay kesit bağıllığı içerdiği anlaşılmış, ikinci nesil birim kök testi uygulanmıştır. Değişkenlerin hepsinin birinci varlığında durağan olduğu sonucu görülmüştür. Uzun dönem ilişkisini incelemek amacı ile eş bütünleşme analizi yapılmış bu analizin sonucun da değişkenlerin uzun dönem de ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. (Turgut, Uçan 2019)

27 AB ülkesi üzerine yapılan bu çalışmada 2011 verileri kullanarak yolsuzluğun kamu gelir gider dengesinin önemli bir ayağı olan kamu borcu ile arasındaki ilişki yatay kesit analizi ile incelenmiştir. Yapılan ampirik çalışmalar sonucunda yolsuzluk da oluşan her birim azalmanın kamu borcu üzerinde pozitif etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. (Şahbaz, Koç ve Ata 2013)

Kırılgan ekonomiler üzerine yapılan çalışmada kırılıgı sekiz ülke (Arjantin, Brezilya, Endonezya, Güney Afrika, Şili ve Türkiye) ele alınmıştır. Bu ülkelerin vergi yükü, enflasyon oranı, ekonomik büyüme oranı, insani gelişmişlik düzeyi ve ekonomik özgürlük olarak belirlenen değişkenlerin yolsuzluk üzerine olan etkisi panel eş bütünleşme analizi kullanılarak incelenmiştir. Yapılan çalışmanın sonucun da ulaşılan ampirik sonuçlar kapsamında vergi yükü ve enflasyonun oranının yolsuzluk üzerinde istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir ilişkiye rastlanırken, ekonomik büyüme oranı, insani gelişmişlik düzeyi ve ekonomik özgürlük olarak istatistiksel olarak anlamlı negatif ilişki tespit edilmiştir. (Topal ve Ünver 2016)

Yolsuzluğun iktisadi büyüme ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmada iki temel yaklaşım ele alınmıştır. Birinci yaklaşım iktisadi büyümeyi olumlu yönde etkilediğini savunan etkin yağlama hipotezi olarak bilinen yaklaşımken, ikinci yaklaşım daha fazla kabul gören yolsuzluğun iktisadi büyümeyi olumsuz yönde etkilediği görüşüdür. Bu görüşlerden yola çıkarak oluşturulan modelde OECD ve AB ülkelerinin 1995-2012 yıllarında ki verileri kullanılmıştır. Yolsuzluk algı endeksinin iktisadi büyüme üzerine olan etkisinin PARDL kullanılarak incelenmiştir. Sınır testi sonucunda değişkenler arasında eş bütünleşme ilişkisi tespit edilmiştir. Yapılan bu analiz sonucunda uzun dönemde yolsuzluk endeksi kat sayısının pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Yolsuzluk endeksindeki artış sonucu buna dayalı iktisadi büyüme görülmüştür. (Erkal, Akıncı ve Yılmaz 2014)

4. DATA VE METODOLOJİ

Çalışmada yolsuzluğun vergi gelirlerine olan etkisi, Genelleştirilmiş Momentler Metodunun (Generalized Methods of Moments-GMM) sistem yöntemi ile analiz edilmiştir. 2000-2020 yılları arasında OECD ülkeleri üzerinde yapılan çalışmada bazı ülkelerde veri eksikliği olduğu için 26 ülke çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmada kullanılan GMM yöntemi, dinamik modeldir ve bağımlı değişkenin gecikmeli değerlerinin bağımsız değişken gibi modelde yer almasıyla oluşur.

$$y_{it} = \gamma y_{it-1} + \beta_1 x_{it} + \eta_i + \lambda_t + \varepsilon_{it}, -1 \leq i = 1, \dots, N \text{ ve } t = 1, \dots, T$$

Bu denklemde x , Ax_1 boyutundaki bağımsız değişken parametresini; β_1 , Ax_1 boyutundaki katsayılar matrisini; $i, t-1$ y , it y 'nin gecikmeli ; η_i , gözlenemeyen bireysel etkileri; λ_t , gözlenemeyen zamana ait etkileri; ε_{it} ise hem yatay kesitler hem de zamana değişkenlerin etkisini (hata terimini) göstermektedir. Modelde η_i ile λ_t 'nin sabit olduğu kabul edilmektedir.

Çalışmada yolsuzlukların, vergi gelirleri üzerindeki etkisini araştırırken kullanılan panel analizi dinamik paneldir. Bu analizi yapmadan önce durağanlık testi yapılarak GMM testinde yer alan durağanlık varsayımı sağlanmıştır.

Modelde yer alan değişkenler	
Topvergi	toplam vergi gelirleri
Dogvergi	doğrudan alınan vergi gelirleri,
Dolylivergi	dolaylı alınan vergi gelirleri,
FGDüzei	Fiyatlar genel düzeyi,
Dış_ açık	dışa açıklık değerini,
Yol_endx	yolsuzluk endeks değerini vermektedir. Veriler Dünya Bankası data bankasından(World Bank) elde edilmiştir.

Modelde yer alan değişkenlerin birim kök test sonuçları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. Birim Kök Testi Sonuçları

Değişkenler	PP(Fisher)
topvergi	331,31(0,000)
gdp	267,45(0,000)
Yolszlk_endx	9,92(0,000)
Dış_ açık	201,38(0,000)
FGDüzei	69,57(0,020)
Dogvergi	338,12(0,000)
Dolylivergi	319,23(0,000)

Tabloda parantez içindeki değerler olasılık değerlerini vermektedir. Yapılan çalışma da FGDüzei hariç diğer tüm değişkenler %1 için durağan olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuca göre GMM testi uygulanması için gerekli varsayımlar sağlanmaktadır. GMM analizinden elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.GMM test sonuçları

Değişken	Toplam vergi	Dolaylı Vergi	Doğrudan Vergi
Gecikmeli Değişken	0,6700	0,6720	0,6600
gdp	0,2761	0,1879	0,2560
Yolszlk_endx	0,0223	0,0201	0,0225
Dış_ açık	0,0149	0,0167	-0,0210
FGDüzei	0,0011	0,0031	-0,0123
Gözlem Sayısı	456	456	456
Wald Prob	0,0000	0,0000	0,0000
AR (1)	-2,69(0,0030)	-2,23(0,0340)	-3,72(0,0250)
AR(2)	0,82(0,542)	0,83(0,547)	1,68(0,152)

Tablo da görüldüğü üzere önce GMM testinin tutarlılığı incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar beklentileri desteklemektedir. Beklentilerde olduğu gibi farklı bileşenden oluşan vergi gruplarının benzer tepkiler verdiği görülmektedir. Dışa açıklık ve hasıla değişkenleri hem istatistiksel olarak anlamlı hem de beklentileri destekleyen katsayılarla sahiptir.

Yolsuzluk ve vergi gelirleri ilişkisine bakıldığında yolsuzluk arttığında vergi gelirleri azalmaktadır. Bu durum yolsuzluğun ekonomik etkileşimi olumsuz etkilediğini göstermektedir. Özellikler toplam vergi geliri, yolsuzluktan büyük ölçüde etkilenmektedir. Vergi ve yolsuzluk arasında ters yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

5.SONUÇ

Teorik varsayıma dayanarak, bir ülkedeki yolsuzluk düzeyinin nasıl azaltılabileceğinin çeşitli yolları vardır. Yolsuzluğun vergi idaresi ve vergi denetimleri üzerinde olumsuz etkisi olduğu bir gerçektir. Aynı zamanda Kurumların güvenilirliğini de olumsuz yönde etkilemektedir. Çözüm yolları hem birey hem de kuruluşlar üzerinde planlanmalıdır. Vergi mükellefleri vergiye girmeye motive edilebilir. Kayıt dışı ekonomi ve ülkede yolsuzluk düzeyi yüksek olduğunda vergi ödememek ciddi sonuçlar doğurmaktadır. Bu sonuçların hükümetler üzerinde etkileri olabilir. Kamu sektöründe yolsuzluğun azaltılması bir zorunluluktur. Aynı zamanda kamu da yaşanan yolsuzluğu çözmek vergi gelirlerinin artırılmasına yönelik önemli adımlardan biridir. Vergi idaresindeki mali yolsuzluk büyük olasılıkla en yaygın olanıdır.

6.KAYNAKÇA

- AKTAN, Coşkun Can (1994), “Yolsuzluk ve Ekonomik Kalkınma”, Politik Yozlaşma ve Rant Kollama, TAKAV Matbaası, Ankara.
- Bağdigen, M., & Dökmen, G. (2006). YOLSUZLUKLARLA KAMU HARCAMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN AMPİRİK BİR ANALİZİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 2(4), 23-38.
- BAKIRTAŞ, D. (2012). Yolsuzluğun vergi gelirleri üzerindeki etkisi: Türkiye örneği. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 19(2), 87-98.
- DÖKMEN, G. (2012). “Yolsuzlukların Vergi Gelirleri Üzerindeki Etkisi: Dinamik Panel Veri Analizi”, Doğu Üniversitesi Dergisi, 13(1):41-51.
- Erkal, G., AKINCI, M., & YILMAZ, Ö. (2014). YOLSUZLUK VE İKTİSADİ BÜYÜME İLİŞKİSİ: OECD VE AB ÜLKELERİ ÜZERİNE PANEL SINIR TESTİ ANALİZİ. Sayıştay Dergisi, (92), 143-162.
- Göktan, Alper (2009), “Yolsuzluğun Büyüme Üzerindeki Etkileri ve Yolsuzluğu Önleme Stratejileri”, Çimento İşveren, Temmuz.
- Örücü, A. İ., Aysu, A., & Bakırtaş, D. (2012). Yolsuzluğun kurumlar vergisi gelirleri üzerine etkisi: OECD ülkeleri analizi. Maliye Dergisi, 163, 539-556.
- ŞAHBAZ, A., Aylin, K. O. Ç., & ATA, A. Y. (2013). Yolsuzluk ve kamu borcu ilişkisi: AB ülkeleri üzerine ampirik bir inceleme. Akdeniz İİBF Dergisi, 13(26), 205-219.
- Tanzi, Vito, Hamid R. Davoodi (1997), Corruption and Public Investment, Yale University Press.
- Topal, M. H., & Ünver, M. (2016). Yolsuzluğun Belirleyicileri: Kırılgan Ekonomiler İçin Panel Eş-bütünleşme Analizi. Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 2(2), 58-68.
- Turgut, E., & Okyay, U. Ç. A. N. (2019). Yolsuzluğun vergi oranları ile olan ilişkisinin OECD ülkeleri örnekleminde incelenmesi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(3), 1-17.
- WORLD BANK (1997). Helping countries control corruption: Causes, consequences, and reform. New York: Cambridge University Press.